

Europakartet endrer

Det er vi mennesker som bestemmer hvor landegrensene skal gå. Derfor kan vi flytte dem også. Og det gjør vi ganske ofte.

TEKST: MAGNUS HOLM

1814: Danmark må gi Norge til Sverige. Etter en kort krig med svenskene går Norge i union med Sverige.

1751: En avtale slår fast hvor grensen mellom Norge og Sverige skal gå.

1940–45: Tyskland blir delt i to under andre verdenskrig.

Berlinmuren bygges i 1961.

1993: Tsjekkoslovakia blir delt i Tsjekkia og Slovakia.

1989–90: Berlinmuren faller. Vest-Tyskland og Øst-Tyskland samles til ett land igjen.

1914–1918: Første verdenskrig. Keiserriket Østerrike-Ungarn blir splittet. De nye statene Østerrike, Ungarn og Tsjekkoslovakia dannes.

seg

2010:
Norge og Russland
blir enige om
grensene til havs.

1826:
Grensene
mellom Norge, Finland
og Russland bestemmes.

1991: Sovjetunionen
blir oppløst.

Alle republikkene
blir selvstendige
stater.

Fjell flytter seg sjelden. Og veldig, veldig langsomt. De norske fjellene har ligget der de ligger i millioner av år. Elver og innsjøer forandrer seg mye fortere. Likevel bruker de vanligvis mange år på å flytte seg så mye at det synes på kartet. Grenser er mye lettere å flytte. Vi mennesker kan flytte grenser med et pennestrøk. En krig. Fred. En ny avtale. Vips, så går grensen et helt nytt sted.

For hundre år siden så verdenskartet helt annerledes ut enn det gjør i dag. Det har skjedd mye siden den gang. Mange grenser er flyttet. Flere land har fått nye navn. Noen har til og med blitt delt i flere deler.

Hva er Norge?

For mange hundre år siden så Norge også ganske annerledes ut enn det gjør i dag. Harald Hårfagre skal ha vært den første kongen over hele Norge. Ingen vet nøyaktig hvilket område Harald Hårfagre hersket over. Antakelig var landet hans mye mindre enn det Norge er i dag. Senere tok norske konger makten over mer og mer land. På

det største var Norge en god del større enn det er nå. Store deler av det som er Sverige i dag, var for eksempel norsk i flere hundre år.

Naboer i krig og fred

I dag er Norge, Sverige og Danmark fredelige naboer og gode venner. Slik har det ikke alltid vært. Helt fram til 1814 sloss de tre naboene mot hverandre i mange lange kriger. Slik ble grensene flyttet fram og tilbake mange ganger. I 1826 bestemte Norge, Finland og Russland hvor grensene mellom de tre landene skulle gå. Og der går grensene den dag i dag.

Land under vann

Man kan ikke se grenser under vann. Likevel er det viktig å vite hvor grensen går. Norge tjener mye penger på å pumpe opp olje fra havbunnen. Derfor er det viktig å vite hvor mye av havbunnen som faktisk ligger i Norge. Helt siden 1960-tallet har Norge og nabolandene diskutert hvor store havområder som skulle høre til Norge. Etter hvert ble Norge enig med flere og flere land. Den siste avtalen ble undertegnet i 2010. Da ble Norge og Russland enige om hvor grensen gikk. Plutselig var Norge blitt nesten en firedel større. Og hele det nye området ligger under vann!

I år er «grenser» tema for Forskningsdagene. Et eget blad følger denne utgaven av Nysgjerrigper – Nysgjerrigper spesialutgave 2016: Grenser. Her kan du lese om mange ulike former for grenser.

